

Tamara de Lempicka
Portret doktora Bukara
(*Portrait du Docteur Boucard*), 1929.
Ulje na platnu
Privatna kolekcija

Tamara de Lempicka je rođena kao Maria Gorska u Varšavi u bogatoj i uglednoj porodici. Školu je pohađala u Lozani u Švajcarskoj, a leto 1911. provela je sa svojom bakom u Italiji i na francuskoj rivijeri gde se odmah zaljubila u velike majstore italijanskog slikarstva. Nakon razvoda roditelja, Maria se odselila u Sankt Peterburg gde je živela sa svojom bogatom tetkom. Imala je svega 15 godina kada je u operi spazila otmenog i zanimljivog advokada Tadeuša Lempickog, poznatog ženskaroša i zgubidana, čoveka za koga će se tri godine kasnije udati.

Bogatstvo i lagodan život svakako nisu bili kvaliteti koje su boljševici cenili, pa je Tadeuš Lempicki već početkom Ruske revolucije, 1917. godine bio uhapšen. Maria, iako jako mlada, uspela je da iskoristi sve svoje društvene veze i da oslobodi svoga muža sa kojim je izbegla u Pariz.

Izbeglički život bez novca u Parizu nije bio nešto sa čime je Maria mogla niti želela da se pomiri. Stvorivši sebi nov identitet, kao Tamara de Lempicka bila je odlučna da sama skroji svoj novi život. Muž nevoljan ili nesposoban da zaradi novac, kao i rođenje ćerke dodatno su opteretili već siromašan kućni budžet, a Tamara je izlaz iz te nezavidne situacije videla upravo u svojoj umetnosti. Prvi korak ka ostvarenju ovog cilja bila je Akademija de la Grand Šomier gde je imala prilike da uči od slikara Morisa Denisa i kubističkog slikara Andre Lota koji je svakako predstavljao najveći uticaj na Tamaru i čija se verzija kubizma poznatog kao „mek kubizam“ jasno može prepoznati u stilu Tamare de Lempicke.

Burna atmosfera živog Pariza dvadesetih godina kako sa društvenog tako i sa umetničkog aspekta predstavljali su savršenu pozornicu za umetnicu. Bez obzira na činjenicu da je bila udata i majka, Tamara je bez razmišljanja zakoračila u čudesan svet ludih godina u Parizu. Smatrajući sebe ženom slobodnog duha, a delimično i fam fatal, otvoreno je stupala u romantične i seksualne veze sa oba pola od kojih su mnogi bili upravo modeli i ostali zabeleženi na mnogim njenim platnima. Svoje društvene veze koristila je kao sredstvo za razvijanje svoje umetnosti stvarajući lepezu potencijalnih klijenata, pre svega bogatih kosmopolita koji su portret plaćali čak i do 50.000 franaka (oko 20.000 današnjih dolara).

Ova dekada sa sobom je donela i veliki razvitak i upotrebu automobila, telefona, električnih uređaja, kao i filma i radija. Možda najpoznatije Tamarino delo, njen autoportret – Tamara u zelenom Bugatiju, upravo oslikava ovo vreme. Naručen za naslovnu stranu nemačkog časopisa Die Dame, ovaj rad prikazuje novu sliku moderne žene – nezavisnu, samopouzdanu ženu koja ne skriva svoj pogled kao ni svoju seksualnost. Ona gleda direktno u posmatrača rušeći tradicionalne okvire u kojima su žene bile samo seksualni objekat muških pogleda. Njen jasan pogled i hladna lepota čine je nedostižnom i posmatraču gotovo nameću osećaj da je ova žena slobodna.

Tamarin stil života kao i društveni krugovi u kojima se kretala otvorili su joj put ka mnogim zanimljivim ljudima čiji su životi ostali ovekovečeni na njenim platnima. Pored mnogobrojnih portreta njegove žene i ćerke, doktor Pier Bukar upravo je od Tamare de Lempicke naručio svoj portret. Veoma istaknut i samopouzdan čovek srednjih godina predstavljen je ispred pozadine geometrijskih oblika čija tama stvara misteriozan kontrast. Njegov beli mantil uzdignute kragne više liči na moderan i šik kaput nego na lekarski mantil i da nije epruvete u njegovoj ruci i mikroskopa, posmatrač bi bio siguran da se nalazi ispred visokog vojnog oficira ili špijuna. Iako su kružile priče da je dr Bukar bio uključen u špijunske poslove tokom Drugog svetskog rata pomažući Francuskom pokretu otpora, proslavio se kao bakteriolog koji je razvio lek Lacteol. Osim slave, ovaj lek doktoru je doneo i veliko bogatstvo koje mu je omogućilo naručivanje mnogobrojnih portreta od Tamare de Lempicke.

Bežeći od Drugog svetskog rata, Tamara de Lempicka svoju slavu sa sobom je donela i u Holivud gde je vrlo brzo postala omiljena umetnica holivudskih zvezda. Iako će njen jedinstven stil već 40-ih godina naglo izgubiti svoju popularnost, Tamara de Lempicka ostaće zapamćena kao jedna od najistaknutijih umetnica Art deco stila koja je svojim jedinstvenim stilom zabeležila jednu epohu i ljude koji su je činili.

Ada Vlajić,
Istoričar umetnosti